

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació.

Memòria del Treball de Fi de Grau

La interculturalitat a l'escola infantil (3-6 anys).

Laura Micaela Bolivar Rigo.

Grau d'Educació Infantil.

Any acadèmic 2017-18

Treball tutelat per: Dr. Bartomeu Sastre Canals.
Departament de Geografia.

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació

Autor		Tutor	
Sí	No	Sí	No
X	☐	x	☐

Paraules clau del treball:
Interculturalitat, educació infantil i racons.

Resum (Abstract) i paraules clau (Key Words).

La interculturalitat juga un paper molt important en el desenvolupament dels infants. A causa de l'augment del nombre d'alumnes immigrants a les aules en els centres educatius, ha fet que a poc a poc l'educació hagi hagut d'anar realitzant una adaptació per donar resposta aquest nou alumnat, duent a terme mètodes i estratègies dins les aules per a una millor inclusió. Fent així la necessitat de fomentar la interculturalitat des d'edats ven primerenques.

Paraules clau: Interculturalitat, educació infantil i racons.

Abstract.

Multiculturalism plays a very important role in the development of the children. Due to the increase in the number of immigrant students in classrooms in schools, has made that little by little the education has had to go making an adaptation to meet this new students, carrying out methods and strategies within the classroom for a better inclusion. Making the need to foster interculturality since ages sold early.

Key Words: Interculturalism, pre-school education and places.

ÍNDEX

Pàgs

1. INTRODUCCIÓ	6
2.OBJECTIUS DEL TREBALL	7
2.1 Objectius generals	7
2.2 Objectius específics	7
3. METODOLOGIA	8
3.1 Treball per projectes.....	9
3.1.1 Què és el treball per projectes?	9
3.1.2. El paper del mestre.....	9
3.1.3 Fases del treball per projectes	9
3.2. Treball per racons.....	10
3.2.1 Què és el treball per racons?	10
3.2.2 Rol del mestre	10
3.2.3 Control del treball per racons	10
3.2.4 Tipus de racons que podem trobar a l'aula	10
4. MARC TEÓRIC.....	11
4.1 Cultura.....	11
4.2 Multiculturalitat	12
4.3 interculturalitat	13
4.4 L'educació intercultural i el professorat	14
4.5 Interculturalitat a les aules	16
4.6 Els principis de l'educació intercultural	18
4.7 Marc teòric metodologia treball racons i projectes	20
4.7.1 El treball per racons	20
4.7.2 Definicions racons	20
4.7.3 Origen històric	20
4.7.4 Dewey i l'Escola laboratori	21
4.7.5 La pedagogia científica de Maria Montessori	21
4.7.6 Freinet	22
4.7.7 El constructivisme social de Lev Vygotsky	22
4.7.8 Piaget: La teoria piagetiana	23

4.7.9 Ausubel i l'aprenentatge per descobriment	24
4.7.10 El treball per projectes	25
4.7.11 Definicions	25
4.7.12 Origen històric	26
4.7.13 Principals autors i les seves aportacions	27
5. DISSENY I DESENVOLUPAMENT DEL RECURS DIDÀCTIC	28
5.1 Justificació	28
5.2. Objectius didàctics	28
5.3. Continguts	28
5.4 Metodologia i organització	29
5.4.1 Metodologia	29
5.4.2 Context	29
5.4.3 Disseny i estructura de les intervencions	30
5.4.4 Organització de l'espai	30
5.4.5 Disseny i desenvolupament, materials, estratègies i recursos	35
5.4.7 Activitats	36
Proposta 1: Racó musica. “ Musiques del món”	36
Proposta 2: Racó de dibuix. “ Pintem de colors”	36
Proposta 3: Racó de les disfresses. “ Jugam a ser d'altres països.”	37
Proposta 4: Jocs de taula. “ Ens divertim jugant a les cultures”	37
Proposta 5: Racó de lectoescriptura. “ Aprenem noms culturals”	38
Proposta 6: . Racó de lectura. “ Llegim”	38
6. AVALUACIÓ	39
6.1 Avaluació del projecte	39
6.1.1 Avaluació inicial	39
6.1.2 Avaluació final	39
6.1.3 Avaluació mestre	42
7. CONCLUSIONS	43
8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	46
8.1 Recursos a la xarxa, enllaços	48

1. INTRODUCCIÓ.

A causa de l'increment dels fluxos migratoris que es produïren durant les darreres dècades, han provocat canvis en l'estructura social i educativa de tots els països europeus un exemple d'aquests seria: Andorra, Luxemburg i Suïssa, però especialment d'Espanya. Aquests han donat lloc a què es produeixi la interculturalitat.

El concepte d'interculturalitat apunta a descriure la interacció entre dues o més cultures d'una manera horitzontal i sinèrgica. Condició que afavoreix la integració i la convivència harmònica de tots els individus. S'ha de dir que el fenomen de la interculturalitat no és un fet recent. Ha existit sempre, per tant podem parlar de diversitat cultural vinculada a les diferències d'àmbits rurals, urbans, regionals i lingüístiques. Donant lloc a parlar també d'un terme que fa referència a la convivència activa i respectuosa entre cultures heterogènies.

En aquest treball de fi de grau es planteja un recurs didàctic "El país de colors" per treballar la interculturalitat al segon cicle d'educació infantil, concretament a l'aula de 5 anys.

La tria del tema ha estat deguda que cada vegada dins l'àmbit educatiu trobem més diversitat cultural a les aules, donant lloc a què hi hagi una gran varietat d'infants, que provenen de diferents orígens, costums, religions, cultures i llengües diverses. Com a causa dels diferents moviments migratoris que els darrers anys s'han produït a l'illa.

El sistema educatiu en aquesta etapa juga un paper molt important, ja que és un dels contextos idonis per desenvolupar i promoure la interculturalitat. Donant així una oportunitat que tant els infants i els mestres coneguin als seus companys i alumnes.

Arc Bravo (1998) exposa que “un dels paràmetres claus sobre el qual cal actuar per assegurar l'èxit d'una educació intercultural és el professor, la formació del qual, actituds, coneixements, compromís pedagògic, etc. són variables a tenir en compte per poder plantejar amb les suficients garanties l'educació intercultural”.

Martín i Margalef (2000) sostenen que ”la pluralitat està reconeguda com una de les característiques essencials de la societat actual, en la qual conviuen diferents cultures, creences, valors, religions i formes d'organització social”.

Aguado (1998) afirma que l'educació intercultural és “un enfocament educatiu basat en el respecte i valoració de la diversitat cultural, dirigit a tots i cadascun dels membres de la societat”

OBJECTIUS.

2.1 Objectius generals.

1. Introduir pràctiques d'educació intercultural, a través del joc a l'aula d'educació infantil.
2. Dissenyar un recurs didàctic per treballar la interculturalitat mitjançant activitats variades.
3. Conèixer els diferents grups socioculturals que formen part de la nostra societat.

2.2 Objectius específics.

1. Conèixer els diferents grups culturals que trobem dins l'aula.
2. Oferir experiències per conèixer cada cop més els països d'origen dels infants que formen part de l'aula.
3. Adquirir coneixements dels diferents trets característics del país d'origen dels seus companys.

3. METODOLOGIA.

La proposta didàctica que present és un recurs didàctic “El país de colors” és dura a terme emprant una combinació de dues metodologies com son el treball per projectes i els racons de joc, ja que els infants de l’aula de 5 anys del CEIP Nova Cabana fan feina amb aquestes dues metodologies.

El CEIP Nova Cabana és un centre docent públic d’Educació Infantil i Primària, situat al terme municipal de Marratxí, pel que fa a la part d’Educació infantil consta de tres línies de cada nivell. A infantil es treballen diverses metodologies a part de les que he citat anteriorment, un altre d’elles seria el treball per ambients.

La tria d’aquestes tant el treball per racons com el treball per projectes són metodologies que et permeten aprendre de manera autònoma o en grup i el més important, a través del joc. No són del tot iguals però es poden combinar, es a dir ens centrarem amb un tema en concret i tot el que aprenen del nostre projecte, ho transformarem amb petits racons distribuïts per l’aula per així poder reforçar els aprenentatges.

Els treball per racons es una forma estimulante, flexible i dinàmica, on l’infant de manera individual o en grup és el principal protagonista, de manera simultània du a terme diferents activitats d’aprenentatge. L’alumnat adquireix destreses imaginatives, creatives que afavoreixen la socialització. El treball per projectes és un mètode motivador, proporciona als alumnes un aprenentatge significatiu, ja que ajuda als infants a pensar per ells mateixos, a investigar, a aprendre dels seus errors i dels seus encerts, i també a ser crítics.

Alguns autors que han influït en aquestes propostes metodològiques son:

El treball per racons: John Dewey (1859-1952), Maria Montessori (1870-1952), Célestin Freinet (1896-1966), Lev Vygotsky (1896-1934), Jean Piaget (1986-1980), David Ausubel (1918-2008).

Els treball per projectes: Kilpatrick (1965), Decroly (1978), Célestin Freinet(1978).

3.1 EL TREBALL PER PROJECTES.

3.1.1. Què és el treball per projectes?

El treball per projectes és una manera de treballar el coneixement de la realitat en el qual els infants viuen, es desenvolupen, maduren, avancen així com descobreixen el que els interessa i es motiven a partir del que ja saben, per arribar al que volen saber. Per dur-ho a terme emprarem un aprenentatge significatiu, és a dir, un aprenentatge que pretén partir del que els infants ja saben, esquemes, hipòtesis...

3.1.2. El paper del mestre.

En el treball per projectes el paper del mestre es durà a terme de la següent manera:

- Partir dels interessos dels infants.
- L'infant ha de ser el protagonista del seu propi aprenentatge, és qui investiga, ja sigui sol, amb els seus companys, amb la seva família o amb el seu mestre/a, és qui aporta material, idees, els seus descobriments, sent cada vegada més autònom.
- Tenir en compte la col·laboració i aportació de les famílies.

3.1.3. Fases del treball per projectes.

- **Elecció del tema:** És un dels moments més importants, on es decideix en l'assemblea per votació conjunta, quin és el tema que suscita major interès entre els infants.

- **Què sabem i què hem de saber?:** Recollim les idees prèvies sobre el projecte que s'ha triat.

- **Comunicació i recollida de les idees prèvies:** És en l'assemblea on es treballen aquestes idees prèvies que ens donaran les pistes per saber què és el que realment volen aprendre. Totes les respostes han de ser recollides i transcrites tal com les diuen els infants.

- **Cerca de fonts d'informació:** En aquesta fase es fa necessària una implicació total de les famílies, de tot el personal que treballa al centre i dels infants.

3.2. EL TREBALL PER RACONS.

3.2.1 Què és el treball per racons?

El treball per racons és una proposta metodològica que es du a terme dins l'aula, on trobem diferents espais on els infants realitzen de manera simultània diferents activitats de tipus cognitiu, manipulatiu i simbòlic. La manera d'organitzar la classe és oferir una gran varietat de propostes a les quals els infants poden accedir d'una forma oberta. Aquesta manera de treballar implica una metodologia més creativa i flexible.

3.2.2 Rol del mestre.

El rol del mestre és dinamitzar els aprenentatges i proporcionar oportunitats perquè els alumnes puguin explorar tots els centres d'aprenentatges.

3.2.3 Control del treball per racons.

Els infants cada vegada que toqui anar al racó podran triar allà on voldran anar, però per això és imprescindible per dur-lo a terme una identificació, per tant la millor manera serà la utilització de medalles, aquestes tindran els logotips del racó, convé situar-les prop del racó perquè els alumnes les penguin a l'hora d'anar als racons.

3.2.4. Tipus de racons que podem trobar a l'aula.

- **El racó de joc simbòlic:** Aquest espai permet a l'infant escenificar de manera diferent situacions quotidianes. En aquest racó podem trobar pepas, disfresses, etc.
- **El racó de pintura:** En aquest espai es potencia la creativitat de l'alumne per mitjà de la pintura. Trobarem pintures, pinzells, full de diferents mides, models per copiar...
- **El racó de jocs de taula:** Aquest racó ha de proporcionar als infants diferents jocs de taula reglats per jugar en grup o individualment.
- **El racó d'escriure (lectoescriptura):** El que es vol aconseguir amb aquest racó de treball es que l'infant faci servir la llengua com un mitjà d'expressió. Hi ha diferents materials que es poden fer servir com ara diferents jocs de paraules, targetes amb

paraules, models de grafisme.

- **El racó de la música:** Un racó amb un reproductor de música (reproductor de cd o USB) per poder escoltar diferents tipus de música.

4. MARC TEÓRIC.

Abans de començar a parlar d'interculturalitat, primer començarem per definir que es la cultura, fet que ens dona una identitat i ens fa diferents dels altres.

4.1. Cultura.

És el conjunt de creences, costums, hàbits, pràctiques, valors, d'un grup específic en un context geogràfic i històric.

Alguns autors defineixen la cultura com:

Plog i Bats (1980) juntament amb Saéz, R. (2003) defineixen la cultura com “el sistema de creences, valors, costums i conductes que els membres d'una societat empen entre ells mateixos i són transmesos de generació en generació a través de l'aprenentatge”.

Besalú (2002) i Sáez, R. (2003) assenyala que la cultura “és la manera de ser d'una determinada comunitat humana, les seves creences, els seus valors, els seus costums i els seus comportaments”.

Aparicio Gervás i Delgado Burgos (2011) indiquen que la cultura es tracta d'una “estructura complexa de coneixements, codis, símbols, regles formals o informals, models de comportament, de valors, interessos, aspiracions, creences, tots interdependents uns d'uns altres”.

Kymlicka (1996), Aparicio Gervás i Delgado Burgos (2011) fan referència el concepte com “el conjunt de comportaments adquirits, comuns a una societat i que proporciona als seus membres unes formes de vida significatives, tendint a concentrar-los en un espai comú”

4.2. Multiculturalitat

La multiculturalitat pretén promoure la igualtat de les cultures. Algunes definicions de multiculturalitat les trobem en:

Amar, V. (2003) entén la multiculturalitat com “la coexistència de diverses cultures, podent-se interpretar, igualment, amb la superposició d'unes sobre unes altres. En certa forma, s'experimenten vincles i relacions, produint-se el coneixement cultural”

Pastor i Almarcha (2011) diuen que: “el multiculturalisme, té una clara dimensió normativa. És a dir, estableix els grups socials que componen la societat multiètnica no tenen igual accés al poder ni als recursos materials. Amb això es diferencia entre aquells als quals s'inclou en el grup social i els que són exclosos”

Aparicio Gervás i Delgado Burgos (2011) “assenyalen que és el corrent de pensament que s'encarrega de l'estudi de la presència d'un mateix espai i temps de cultures heterogènies. Aquesta situació genera un conflicte social. No implica els valors que requereix la interacció cultural (...) però sí valors d'un altre tipus (respecte, tolerància, democràcia...)”

A diferència de la multiculturalitat la interculturalitat inclou d'altres aspectes:

4.3. Interculturalitat.

Entenem per educació intercultural, l'ensenyament del respecte, la tolerància i el coneixement d'altres cultures. Amb això, cerca centrar-se en les similituds entre si, i valorant les diferències, l'intercanvi de coneixements i la cooperació entre elles per arribar a una convivència. Es planteja una igualtat entre persones, interrelacionant-se tot tipus de cultures sense caure en prejudicis o estereotips i donant-li la mateixa importància a les minories ètniques que a les dominants.

Besalú, X. (2002) assenyala que “l'educació intercultural ha de cercar una perspectiva de les cultures fora de les religions i donant a conèixer les seves característiques pròpies, evitant així crear estereotips. Es tracta per tant, de partir de la visió de cada persona de la pròpia cultura, emfatitzant en les semblances. Evita la separació dels grups de cultures realment diversos, cercant el reconeixement social de les minories ètniques”

Gervilla, M. (2003) concep “l'educació intercultural com l'acció que es fonamenta en la diversitat de necessitats i possibilitats de les cultures presents en una unitat territorial definida per al seu desenvolupament intern. Possibilita la identificació i la presa de consciència de cada cultura, i la convivència entre les cultures com a pràctica de l'autonomia i la llibertat en el marc de la societat democràtica (...)”

Mínguez, R. (2007) considera “l'educació intercultural com el reconeixement d'un subjecte independentment de la seva cultura, basant-se en el respecte de la dignitat humana. Valorant les diferències entre cultures i posant l'accent en les similituds existents”

Pastor i Almarcha (2011) assenyalen que “la interculturalitat es refereix a l'intercanvi de coneixements i costums entre diferents cultures, la qual cosa suposa un coneixement i enriquiment mutu. Aquest concepte substitueix al d'aculturació, el qual fa referència a l'assimilació de coneixements, de cultures majoritàries per part de les minoritàries, ja fora a curt o a llarg termini”

Ruiz (2011) afirma que: “la Interculturalitat és un corrent de pensament que fa referència a la interacció entre cultures, d'una forma respectuosa, on es concep que cap grup cultural està per sobre de l'altre, afavorint en tot moment la integració i convivència entre cultures. En les relacions interculturals s'estableix una relació basada en el respecte a la diversitat i l'enriquiment mutu; no obstant això, no és un procés exempta de conflictes, doncs aquests es resolen mitjançant el respecte, el diàleg, l'escolta mútua, la concentració i la cooperació”

4.4. L'educació intercultural i el professorat.

L'actualitat exigeix que el professorat conegui i rebi una formació intercultural. És important que els docents no siguin passius; és a dir, els educadors han de ser persones inquietes, que afrontin la realitat i s'impliquin a l'hora d'atendre i integrar els alumnes culturalment.

Sapon-Shevin (1999) diu que “l'ensenyament sobre les diferències culturals, han de focalitzar-se des de la perspectiva que tothom té una cultura i que cadascuna d'elles és igual de valuoses que les altres, mereix respecte i que la diversitat enriqueix la classe”

Per a López (2002) el professorat ha de posseir els següents rols:

- Agent de reproducció sociocultural.
- Agent que redefineix i interpreta la cultura.
- Agent de transformació sociocultural.
- Agent que promou la interacció cap a una cultura global-plural.

Els mestres han de guiar als alumnes, reflexionar amb ells sobre els problemes o esdeveniments quotidians i afavorir l'estudi de temes que normalment són ignorats pels mitjans de comunicació, i per tant, de la gran majoria dels ciutadans; només ho aconseguiran els estudiants siguin capaços de construir els seus propis valors i coneixements.

Perquè els docents puguin treballar correctament els aspectes que recull l'Educació Intercultural, han de tenir una formació específica.

Jiménez (1998) afirma que “existeixen diferents enfocaments en la formació del professorat: acadèmic, pràctic-artesanal, tecnològic, pràctic-reflexiu i crític”

García (1999) assegura que “la formació en educació intercultural per a docents ha estat sempre bastant deficitària. Per a aquesta autora, els programes de formació han d'estar dirigits a tots els docents i ajustar-se a la realitat educativa i a les demandes del professorat”

Actualment, la formació intercultural del professorat és un requisit essencial en els plans de formació inicial i permanent de les titulacions d'educació.

Leiva (2012) “En els darrers anys, la situació sobre la formació del professorat en matèria d'interculturalitat ha millorat; encara que segueix predominant una formació de cort cognitivista centrada en el professorat, deixant a la comunitat educativa, especialment a famílies i alumnat fora d'aquesta imprescindible formació per a la convivència intercultural.” Gràcies a l'estudi realitzat per Leiva es pot concloure que la formació en educació intercultural està basada en la dimensió més conceptual i teòrica d'aquesta. És necessari oferir una formació més pràctica i oberta, perquè tota la comunitat educativa pugui accedir a ella i els col·legis passin a ser espais on es desenvolupen les diferents competències interculturals amb constància i paciència.

4.5. Interculturalitat a les aules

Ha estat a l'escola un dels llocs on s'ha deixat sentir de manera més immediata el multiculturalisme, donada la presència significativa d'estudiants que pertanyen a diferents realitats culturals i que provenen de diferents sistemes educatius.

L'educació és un important factor de cohesió i alhora de renovació social. Com a espai de socialització, ocupa una posició privilegiada en la formació d'identitats, ja que aquestes s'estableixen en un procés de producció social. No obstant això en societats multiculturals és necessari elaborar una proposta educativa, que submergida en un model de societat i de coneixement, on s'ofereixin els recursos necessaris per facilitar el diàleg i reduir els obstacles que impedeixen una comunicació fluïda i en igualtat de condicions entre persones.

Fent referència al context educatiu trobem la Llei Orgànica d'educació 2/2006 article 1i, aquesta va ser la primera en reconèixer la diversitat entre els principis bàsics del sistema educatiu, “La flexibilitat per adequar l'educació a la diversitat d'aptituds, interessos, expectatives i necessitats de l'alumnat, així com als canvis que experimenten els alumnes”.

D'aquesta manera, podem definir l'atenció a la diversitat com “aquella actuació educativa que té com a finalitat donar resposta a les diferents capacitats, necessitats, interessos, situacions socials i econòmiques de l'alumnat”. Per tant, l'escola té per objecte atendre a la diversitat i comprendre-la com un factor que afavoreixi un sistema educatiu de qualitat per a tots els membres que la componen sense cap tipus d'excepció, és a dir, incloent-hi als nostres alumnes de procedència estrangera que s'incorporen al nostre centre escolar.

Segons la Llei Orgànica d'educació 2/2006 capítol I, títol II, un dels principis de l'educació és: “L'equitat, que garanteixi la igualtat d'oportunitats, la inclusió educativa i la no-discriminació i actuï com element compensador de les desigualtats personals, culturals, econòmiques i socials”. Els alumnes de procedència estrangera, són considerats com a alumnes de Necessitats Específiques de Suport Educatiu, a causa de les seves característiques personals o intel·lectuals i a la tardana

incorporació al sistema educatiu, poden arribar a necessitar una atenció més específica per al ple desenvolupament de les seves capacitats.

Per completar l'apartat que fa referència al currículum, no hem d'oblidar un dels elements importants dins del sistema educatiu, l'aula.

Segons Begoña Aguado (1990) dins l'entorn de l'aula trobem cinc components essencials:

1. L'entorn físic: El qual fa referència a tot el que ens trobem dins l'aula, el que hi ha penjat a les parets, fotografies, literatura... Dins d'aquest entorn hem d'intentar representar i incloure els diferents grups culturals, religions, edats diverses, igualtat de sexes...

2. El currículum: El currículum engloba el que ensenyem, per tant hem d'intentar mostrar diferents perspectives a l'hora d'abordar els temes a l'aula, fent esment a les diferents cultures i als seus assoliments.

3. Les estratègies: Que utilitzem per ensenyar. Ja que no tots els alumnes aprenen de la mateixa manera hem d'utilitzar diversos estils a l'hora d'ensenyar. Per exemple es poden utilitzar recursos visuals, auditius, tàctils, fomentant la seva participació física... Hem d'incloure l'alumne en el seu propi aprenentatge tractant d'enriquir el procés d'ensenyament- aprenentatge.

4. Les estratègies de comportament: Fa referència al que esperem dels nostres alumnes. Encara que hi ha situacions en què aquestes expectatives que nosaltres ens vam crear són oposades a les de les famílies, ja que el comportament que esperem a l'escola, tal vegada és oposat a l'intrínsec d'altres realitats culturals.

5. El currículum ocult: Els docents duen a terme les seves pròpies pautes i comportaments culturals dins de l'aula. El currículum ocult és la manera en què es manifesten aquestes pautes,

comportaments, valors o prejudicis dins de l'aula. És important tractar d'adaptar aquests components als principis d'educació multicultural.

Tenint en compte tot el citat anteriorment, (la llei orgànica d'educació i els components de l'entorn de l'aula), el nostre principal objectiu és la plena integració de tot l'alumnat en el context escolar. Per a això, i sobretot tenint en compte el context multicultural que ens trobem dins de les aules avui dia, hem d'atendre la diversitat de tot l'alumnat de la millor forma possible. Per això, hem de tenir com a referència les seves característiques individuals, la tolerància, la solidaritat i intentar promoure una societat democràtica basada en la igualtat, amb la finalitat que els nostres alumnes puguin desenvolupar-se plenament i siguin els principals protagonistes del procés d'ensenyament- aprenentatge.

4.6. Els principis de l'educació intercultural.

Tal com manifesta Aristòtil, en la seva *Metafísica*, els principis són la font d'on deriven l'ésser i es genera el coneixement. En l'àmbit educatiu, quan parlem de principis, ens estem referint a determinats elements que possibiliten inferir-ne uns altres, els quals faran possible definir i dur a terme el seu propòsit. Castillejo (1976), un dels teòrics espanyols més importants de l'educació, ja assenyalava que “l'educació actual s'orienta per una sèrie de principis que la defineixen i concreten, i que tenen el sentit de fites o climes més destacats”. Aquest plantejament aclareix la funció que aquests posseeixen dins d'aquesta disciplina: orientar el rumb de l'educació, definir el camp de l'educació i concretar el sentit de l'educació.

Els principis obliguen a l'Educació Intercultural a plantejar-se la pregunta de què és educar, cap a on ha de conduir a l'home (orientar l'Educació Intercultural), en què consisteix l'Educació Intercultural, quins són els seus límits, quines són les seves característiques (definir el seu camp d'acció), i com s'evidencia, de forma dinàmica i eficaç, cadascun dels seus postulats (concretar el sentit de l'Educació Intercultural).

Sobre la base d'aquest plantejament, els principis que serveixen de base a l'Educació Intercultural són:

- L'Educació Intercultural és per a tots i té com a objectiu principal que l'infant es desenvolupi com un ésser social, cooperant amb els altres i contribuint en el desenvolupament de la societat. La construcció de la societat, des del punt de vista econòmic, polític, social i cultural, és una tasca que exigeix la participació activa de tots els membres i no només dels membres dels grups culturals minoritaris.
- L'Educació Intercultural es basa en l'educació en valors. Quan parlem d'Educació Intercultural, donem per fet l'existència d'un procés d'interacció entre alumnes provinents de diferents cultures. Evidentment, aquesta coexistència es basa en l'exercici de dos valors importants: el respecte i la tolerància.

Ortega i Mínguez, (2001); Escámez, (2003) “l'Educació Intercultural està impregnada d'una sèrie de valors i el seu aprenentatge i la manera d'assumir-los i comprometre's amb ells marca el contingut de l'educació en el seu sentit axiològic, que és el sentit més profund de l'educació”

(Tourrián, 2005) d'altra banda, “des d'una perspectiva més individual que social, una adequada formació en valors els permetrà, als alumnes, orientar el seu projecte de vida i afrontar les complexes circumstàncies del món actual, de manera pertinent. En conseqüència, lògicament, els valors són el fonament de l'educació”

4.7 MARC TEÒRIC METODOLOGIA TREBALL PER RACONS I PER PROJECTES.

4.7.1 El treball per racons.

Els racons són espais situats dins de l'aula on els alumnes duen a terme en petits grups o individualment tasques de manipulació, d'investigació, desenvolupen la seva creativitat i autonomia i realitzen projectes guiant-se pels seus gustos, interessos i la seva curiositat.

4.7.2 En educació Infantil podem definir els racons de diverses maneres:

- Espais delimitats on els infants realitzen diferents activitats al mateix temps.
- És un intent de millorar les condicions que fan possible la participació activa de l'infant en la construcció dels seus coneixements no són complement a les activitats de l'aula, sinó un contingut específic.
- Organització de l'aula en petits grups que ens permeten realitzar una tasca determinada i diferent, sigui de treball o de joc.
- Forma de treball per la qual el mestre esdevé mediador donant a l'alumnat les eines necessàries per construir el seu aprenentatge.

4.7.3 Origen històric.

Principals autors que han influït en la metodologia de racons.

Els racons tenen una llarga tradició a l'escola. El seu origen es podria situar amb el moviment de l'escola activa, on la base de l'aprenentatge és l'activitat que produeix l'infant. Els autors que han influït en el naixement de la metodologia per racons són:

4.7.4 Dewey i l'Escola laboratori.

John Dewey (1859-1952) va ser un dels psicòlegs i pedagogs més importants dels EUA del segle XX. Per ell, l'educació havia de cobrir les necessitats actuals dels infants. El procés d'ensenyament-aprenentatge havia d'estar centrat en el propi infant.

Va constatar les seves idees educatives en la institució que ell va crear: l'Escola Laboratori. En ella, s'oferien diverses activitats (*occupational activities*) a realitzar pels infants en les

quals es posaven en funcionament els quatre interessos naturals de la infància: el constructiu, l'investigador o experimental, el social i l'expressiu.

Hi ha un paral·lelisme entre l'organització espacial que Dewey duia a terme en la seva institució i l'organització per racons de l'aula infantil, ja que en ambdues els espais estan distribuïts de tal manera que una gran quantitat d'infants es divideixen a les diferents àrees de treball que hi ha instal·lades a l'aula per dur a terme activitats de diferents disciplines en un mateix espai de temps.

4.7.5 La pedagogia científica de Maria Montessori.

Maria Montessori (1870-1952) va destacar en medicina i pedagogia. Combinant ambdues disciplines va idear un mètode, el de la pedagogia científica, i defensa l'educació progressista de la infància. En la seva obra el mètode de la pedagogia científica aplicada a l'educació de la infància en les "*Casi dei bambini*" exposa la seva teoria sobre l'educació que es basa en la necessitat de formar mestres científics, estudiar la psicologia de l'infant, crear ambients estimulants i materials estructurats.

Afirma que l'infant és un ésser actiu amb diverses potencialitats. L'adult, amb el paper de guia de l'infant en el procés d'aprenentatge, ha d'estructurar l'ambient per procurar el seu ple desenvolupament en llibertat.

(Sanchidrián i Ruiz Berrio, 2010) destaquen els materials creats per la doctora Montessori, estan preparats per estimular el desenvolupament intel·lectual i sensorial dels infants, juntament amb l'adaptació de l'aula a l'infant, són les principals influències que aquesta autora ha aportat a la metodologia per racons.

4.7.6 Freinet

Célestin Freinet (1896-1966) va ser un pedagog francès que va exercir de mestre en un petit poble on va començar a desenvolupar una sèrie de tècniques, basades en la pròpia naturalesa de l'infant. Les circumstàncies van fer que aquesta es convertís en una pedagogia realista i pràctica, d'acord amb les necessitats reals de l'escola.

Els elements d'aquesta pedagogia es centren en l'experimentació, la relació afectiva amb els aprenentatges, l'educació per al treball, la cooperació, la importància de l'ambient escolar i social i la necessitat de crear materials per potenciar idees en la pràctica educativa

Les característiques que tenien els tallers de Freinet estan molt relacionades amb les que té el treball per racons dels nostres dies. La idea d'un aprenentatge de manipulació, que està en la línia dels interessos i necessitats dels infants, dins d'espais dedicats a temàtiques variades, s'adapta a la perfecció a la metodologia per racons en l'actualitat.

4.7.7 El constructivisme social de Lev Vygotsky.

Lev Vygotsky (1896-1934). Psicòleg del desenvolupament rus, la construcció del coneixement és un producte de la interacció social. Cobrant una gran importància l'ambient social en el desenvolupament de l'aprenentatge.

Vygotsky va introduir el concepte de “zona de desenvolupament proper” que és la distància existent entre el que l'infant pot resoldre per si mateix i el que podria realitzar amb ajuda. L'infant en la seva interacció amb els altres arribarà a nivells més alts que en un futur aconseguirà per si mateix.

En els racons, els infants tenen la possibilitat d'ajudar als seus companys i interactuar en les tasques a realitzar. D'aquesta manera, cada infant, gràcies a l'ajuda del seu mestre, i si escau del grup d'iguals, serà capaç d'aconseguir nivells superiors de raonament que d'una altra manera li seria impossible aconseguir en aquest moment, però que, amb el pas del temps aconseguirà sense la necessitat d'una ajuda externa. Els materials i l'estructura dels racons faciliten la consecució d'aquests assoliments i es configuren així com un suport fonamental en el procés de construcció de l'aprenentatge de l'infant.

4.7.8 Piaget: La teoria piagetiana

Jean Piaget (1896-1980) va dur a terme una de les teories més importants sobre com aprèn l'ésser humà: la teoria genètica del desenvolupament. Aquesta teoria té com a base el pas de l'individu en el seu desenvolupament cognitiu per una sèrie d'etapes denominades estadis, la qual cosa significa que "la naturalesa i els components de la intel·ligència canvien significativament amb el temps" La diferència que existeix entre una etapa i la següent són les eines mentals utilitzades per a la interpretació de la informació rebuda.

Piaget va organitzar les etapes del desenvolupament cognitiu en 4 estadis:

ESTADI	ETAPA DESENVOLUPAMENT	EDAT
Estadi 1	Sensoriomotor	(0-2 anys)
Estadi 2	Preoperacional	(2-7 Anys)
Estadi 3	Operacions concretes	(7-11 anys)
Estadi 4	Operacions formals	(11-16 anys)

Taula 1. Estadis de desenvolupament de Piaget.

Si agafem de referència aquesta classificació, els infants del segon cicle d'educació infantil estarien immersos en l'estadi 2: Preoperacional, en aquest els infants tenen estructures mentals intuïtives, faltes d'especulació i imaginatives amb característiques com l'egocentrisme, irreversibilitat i atenció a l'aparença.

Els racons de treball, possibiliten l'experimentació, ajuden als alumnes a crear els preconceptes necessaris per a aprenentatges més avançats, permetent-los fer raonaments d'un estadi evolutiu superior gràcies a la manipulació i experimentació, requisits fonamentals per a l'aprenentatge en aquesta etapa.

4.7.9 Ausubel i l'aprenentatge per descobriment

David Ausubel (1918-2008), psicòleg i pedagog nord-americà, fa una distinció entre l'aprenentatge receptiu i l'aprenentatge per descobriment d'una banda, l'aprenentatge mecànic i l'aprenentatge significatiu per una altra.

L'aprenentatge receptiu és el més comú dins de l'entorn escolar i es caracteritza per un subjecte passiu que rep tota la informació que ha d'interioritzar per recuperar-ho quan sigui necessari. En contraposició a aquest tipus d'aprenentatge es troba l'aprenentatge per descobriment, en el qual el subjecte és el que descobreix el coneixement per si mateix abans d'incorporar-ho a la seva estructura mental.

D'altra banda trobem dos pols oposats: l'aprenentatge mecànic i l'aprenentatge significatiu. Un aprenentatge és mecànic quan les idees que s'adquireixen no tenen relació ni cap connexió. L'aprenentatge significatiu és aquell pel qual els nous coneixements estan en connexió uns amb els altres i s'acoblen d'una manera ordenada a les estructures mentals del subjecte.

La metodologia per racons ha de tenir programades activitats per les quals els alumnes siguin capaços de realitzar aprenentatges significatius, descoberts i construïts per si mateixos. Sent els creadors dels seus nous aprenentatges, i no els receptors dels coneixements, aconseguim que els alumnes retinguin aquestes informacions per un període més llarg de temps, és a dir, aconseguim un aprenentatge eficaç.

4.7.10 El treball per projectes.

4.7.11 Definicions.

El Projecte de Treball és una manera de treballar el coneixement de la realitat en la qual els infants viuen, es desenvolupen, maduren, avancen... Treballar a l'aula per projectes de treball suposa escoltar als infants de la classe, descobrir el que els interessa i motiva a partir del que ja saben, per arribar al que volen saber. Per tot això utilitzem un aprenentatge significatiu.

Al llarg de la història de l'educació Infantil, han sorgit nombroses definicions per tant podem definir els projectes de treball de diverses maneres:

Hernández (2004) entén que “els projectes de treball es presenten com una apel·lació a la inventiva, la imaginació i l'aventura d'ensenyar i aprendre. Es tracta d'una concepció educativa en la qual l'avaluació no cerca que l'alumne repeteixi el que ha estudiat, sinó que s'enfronti a nous desafiaments de la seva trajectòria i dels moments clau del seu recorregut. I on connecta nous coneixements i problemes amb la seva experiència i la del grup amb el qual aprèn a donar sentit a tot el procés d'aprenentatge”

Pozuelos (2007) perquè “un Projecte sigui educatiu i interessant per al nen, ha de cridar la seva atenció, és a dir, ha de néixer del seu propi interès i il·lusió per descobrir i entendre el món que li envolta, per la qual cosa un bon projecte tindrà un valor intrínsec. Per això, els projectes han de tenir la finalitat de proporcionar a l'alumnat un pensament ordenat, amb múltiples experiències i coneixements. Gràcies a aquesta forma de pensar”

Muñoz & Díaz (2009) conceben que “l'aprenentatge per projectes és una opció metodològica basada en la recerca-acció, el seu objectiu és organitzar els continguts curriculars sota un enfocament globalitzador i significatiu, relacionant els coneixements escolars amb els de la vida quotidiana”

4.7.12 Origen històric.

Són molts els indicis que es troben del treball per projectes. Aquests antecedents del mètode es donen al començament al segle XVI. Durant el segle XVIII és quan es té en compte per encaminar els estudis d'enginyeria. Però és al llarg del segle XIX quan es du a terme en l'ensenyament secundari i, gràcies al seu èxit, també s'aplica a l'educació primària. Aquestes noves idees i principis educatius s'afermen, sent aquests el fonament dels moviments innovadors i reformistes de principis del segle XX.

Tot això va ser a causa del moviment de l'Escola Nova, va donar motiu a un nou punt de vista pedagògic, on es va aconseguir que el treball per projectes, com a estratègia didàctica i innovació educativa, s'incorporés a l'educació obligatòria i general.

L'Escola Nova és un moviment pedagògic que sorgeix a finals del S. XIX, que pretén promoure un canvi en la manera d'ensenyar impulsant un aprenentatge actiu envers l'Escola Tradicional, així com renovant els seus principis. Es caracteritza per la seva crítica envers el formalisme, la competitivitat, el mètode memorístic i a la figura passiva de l'alumne. Els seus precursors van ser J.J. Rousseau, J.H. Pestalozzi i F. Fröbel.

Un dels moviments més importants que es va portar a terme va ser l'Agrupació de Mestres Rosa Sensat a Barcelona.

4.7.13 Principals autors i les seves aportacions.

Decroly (1932) desenvolupa els “centres d'interès”. Defensava una educació que girés entorn de la vida real de l'alumnat, fonamentant-los en una sèrie de necessitats com l'alimentació, la seguretat, la defensa contra els perills, la necessitat de treballar i la d'alegria. Aquesta proposta no agrupa els continguts per matèries, sinó que estan relacionats entre si. És per aquesta raó per la qual s'ha de treballar amb les diferents matèries escolars de forma comunicada, portant com a fil conductor la temàtica del projecte. És a dir presenta, una manera de treball globalitzador.

Kilpatrick (1965) la forma de pensar en l'àmbit pedagògic serà presa per Kilpatrick, a partir de les idees de Dewey (1952), i convertida en el “mètode de projectes”. Aquest nou mètode té en compte els interessos de l'alumnat, doncs basa el coneixement en el desenvolupament de situacions reals. Per a això, aquest mètode té quatre fases: intenció, preparació, execució i apreciació.

Freinet (1978), no va acceptar l'escola tradicional o la que ell denominava “escolàstica” defensa que, de cara a l'ensenyament, la tasca dels docents resideix a ajudar en tot el possible en la realització manual, artística i psíquica de les especialitats de l'alumnat. Freinet “suggereix mantenir-se sempre al nivell dels interessos sensibles del nen i a la lliure expressió i participació” i defensa utilitzar tots els materials que l'aula ens ofereix.

És per això que Freinet proposa els “complexos d'interès” els quals combinarien tècniques com la recerca, l'assemblea i les excursions, amb materials elaborats pel propi alumnat al llarg del procés d'aprenentatge. Aquesta nova proposta, elaborada a partir de l'Escola Moderna, va ser difosa al nostre país per Luzuriaga i la seva Revista de Pedagogia.

5. DISSENY I DESENVOLUPAMENT DEL RECURS DIDÀCTIC.

5.1 Justificació

L'elaboració d'aquest recurs didàctic sorgeix de la curiositat dels infants de conèixer els seus orígens de procedència i els dels seus companys (cultura, costums, gastronomia, música...) a causa de la diversitat cultural que podem trobar dins les aules. Aquesta unitat didàctica estarà centrada en la interculturalitat. Va dirigida a infants del segon cicle d'educació infantil concretament a l'aula de 5 anys i rep el nom de " El país de colors".

5.2. Objectius didàctics.

1. Identificar els noms dels països (Espanya, Portugal, Argentina, Itàlia, Mèxic, República Dominicana, Xina i Holanda) i ciutats (Londres, París i Praga) d'on provenen els seus companys.
2. Reconèixer les banderes dels diferents (Espanya, Portugal, Argentina, Itàlia, Mèxic, República Dominicana, Xina i Holanda) i ciutats (Londres, París i Praga) d'origen dels seus companys.
3. Conèixer els costums i els elements característics de les diferents cultures.
(gastronomia, danses i monuments)
4. Conèixer les diferents vestimentes de cada país.
5. Conèixer la diversitat cultural que existeix en el món i a l'aula.

5.3. Continguts.

1. Identificació dels diferents trets característics dels llocs de procedència dels seus companys.
2. Coneixement de la diversitat cultural que existeix en el món i a l'aula.
3. Identificació dels noms dels països i ciutats d'on provenen els seus companys.
4. Coneixement de les diferents vestimentes.
5. Identificació de les banderes dels diferents països i ciutats d'origen dels seus companys.

5.4. Metodologia i organització.

5.4.1. Metodologia.

El procés per dur-la a terme serà emprant dues metodologies una d'elles es el treball per projectes mitjançant aquest farem la tria del nom que rebrà el nostre recurs didàctic en aquest cas “El país de colors”. A continuació farem una pluja d'idees de quines coses volem conèixer i per últim contactar amb les diferents famílies per ajudar-nos a dur a terme aquest projecte un pic per setmana. Aquests constaria d'11 sessions setmanals de mares i pares de la classe procedents de diferents països.

A partir d'aquí a l'aula farem una instal·lació de 6 racons compostos per diferents activitats que setmanalment farem servir, els quals comptaran amb diferents activitats on els infants podran recordar i reforçar entre ells els coneixements que cada família ha explicat quan ha vingut a fer-m'hos la visita.

5.4.2. Context.

Aquestes activitats es duran a terme al CEIP Nova Cabana (Son Macià) del terme municipal de Marratxí, és un centre on fan feina per projectes i racons. El centre compta amb 3 línies per cada nivell, cada aula té un nom que les identifica i les diferencia de la resta. A l'aula de 5 anys Carreres de sac que és on està programat el recurs didàctic, són un grup de 26 alumnes.

Aquestes sessions es podran dur a terme dins la mateixa aula, ja que aquesta està dividida en zones: una zona d'assemblea i projecte on els infants seuen en rotllana, una zona de taules i cadires on els infants realitzaran les tasques i diferents espais per dur a terme els racons.

5.4.3. Disseny i estructura de les intervencions.

Duració: Totes les sessions tenen la mateixa estructura i durada. Serà de 1h 30 minuts aproximadament.

Preparació de l'aula: En aquest cas pel que fa els racons no hi ha cap necessitat de fer res previ, ja que estaran muntats dins l'aula, en el cas de la presentació del projecte per part de les famílies si ho requereixen, se'l prepararà material previ.

Dia.	Hora.	Activitat.
Dimecres	12:15 a 13:15	Presentació per part dels familiars dels infants. Aquesta pot variar depenent de la informació que la familiar aporti.
Dijous.	12:15 a 12:25	Recordatori de l'explicació del familiar, la sessió anterior.
	12:25 a 12:30	Explicació dels diferents racons d'activitat: Se'ls hi ensenyarà el material o el recurs que s'utilitzarà per a motivar-los a realitzar el joc.
	12:30 a 13:00	Desenvolupament dels racons: serà el temps que es destinarà per fer el joc; un temps que ha d'estar molt ben organitzat per tal que tots els infants puguin participar en tots els racons. Per tant la mestra ha de saber-se gestionar el temps correctament per tal que l'activitat sigui satisfactòria.
	13:05 a 13: 15	Pel que fa a la sessió dels racons es destinaran 10 minuts arraconar el material emprat.
	13:15 a 13:25	Parlar de les activitats. Assemblea.

Taula 2. Disseny i estructura de les intervencions.

5.4.4. Organització de l'espai:

L'activitat tindrà lloc a l'aula, per tant, ni els infants ni la mestra s'hauran de desplaçar. En un primer moment se situaran a la zona d'assemblea, asseguts per escoltar la xarrada del familiar. I la següent sessió cada infant anirà al racó que hagi triat.

L'horari lectiu del centre és de 8:45 a 13:45, cada dia es realitzen activitat de diverses matèries, algunes d'elles es duran a terme dos pics per setmana com són el cas d'anglès, plàstica, contes, lectoescriptura, racons, projecte i lògica matemàtica. Les rutines com el bon dia es duran a terme les 5 sessions, es a dir cada dia, així com els hàbits de neteja, entre ells hi ha rutines d'higiene. Cada una de les sessions té una durada de '50 minuts.

5ANYS	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES
8'45 - 9'30	RUTINES: LLISTA, CALENDAR I,TEMPS, BITS	RUTINES: LLISTA, CALENDARI, TEMPS, BITS	GRUPS FLEXIBLES LECTOESCR IPTURA	RUTINES: LLISTA, CALENDARI ,TEMP S, BITS	ANGLÈS
9'30 - 10'15	ANGLÈS	PLÀSTICA	GRUPS FLEXIBLES LECTOESCR IPTURA	PLÀSTICA	LÒGICA MATEMÀTICA
10'15 – 11	BERENAR	BERENAR HORT	BERENAR DIA FRUITA	BERENAR	BERENAR
11'30 – 12	P	A	T	I	S
12 - 12'50	EMOCIONS	LÒGICA MATEMÀTICA	PROJECTE “ El país de colors”	RELIGIÓ / VALORS	RACONS “El país de colors”
12'50-13'45	EMOCIONS	MÚSICA	PROJECTE “ El país de colors”	RELIGIÓ / VALORS	RACONS “El país de colors”

Horari 1. Organització de l'espai.

El recurs didàctic “El país de colors” és dura a terme durant el segon trimestre (del 10 de Gener fins a fins al 23 de Març). Les activitats es realitzaran sempre pel matí, després del pati. Tendra una durada d'11 setmanes, i es faran dues sessions per setmana (Dimecres i Divendres). Aquestes sessions tindran una durada de 1h 30min aproximadament.

GENER 2018

1	2	3	4	5	6	7
Festes de nadal	Festes de nadal	Fests de nadal	Festes de nadal	Festes de nadal	Festes de nadal	Feste s de nadal
8	9	10	11	12	13	14
Festes de nadal	Festes de nadal	Projecte: Sessió 1. Londres		Racons.		
15	16	17	18	19	20	21
		Projecte: Sessió 2. Italia		Racons		
22	23	24	25	26	27	28
		Projecte: Sessió 3. Paris		Racons		
29	30	31				
		Projecte: Sessió 4. Mèxic				

Taula 3. Organització de l'espai mes de Gener.

FEBRER 2018

			1	2	3	4
				Racons		
5	6	7	8	9	10	11
		Projecte: Sessió 5. Holanda.		Racons		
12	13	14	15	16	17	18
		Projecte Sessió 6. República Dominican a.		Racons		
19	20	21	22	23	24	25
		Projecte. Sessió 7 Argentina		Racons		
26	27	28				
		Projecte: Sessió. 8. Portugal.				

Taula 4. Organització de l'espai mes de Febrer.

MARÇ 2018

			1	2 Festiu	3	4
5	6	7 Projecte: Sessió 9. Ecuador	8	9 Racons	10	11
12	13	14 Projecte: Sessió 10. China.	15	16 Racons	17	18
19	20	21 Projecte. Sessió 11. Espanya	22	23 Racons	24	25
26	27	28 Inici festes setmana santa	29 Inici festes setmana santa	30 Inici festes setmana santa	31 Inici festes setmana santa	

Taula 5. Organització de l'espai mes de Març.

5.4.5 Disseny i desenvolupament, materials, estratègies i recursos.

A la següent graella es pot veure l'esquema organitzatiu dels diferents racons:

Racó	Nom activitat/s	Nº infants per racó	Objectiu Específic	Material	Temps.
1. Racó de Música.	Músiques del món.	2 infants.	- Conèixer la música característica dels diferents països.	- Aparell reproductor. - CD de música. - Cascos	El que els infants considerin.
2. Racó de dibuix	Pintem de colors.	6 infants	- Identificar les diferents banderes i monuments que formen part de cada país.	- Fotocopies de banderes, vestimentes, i monuments emblemàtics. - Pintures (plastidecor, fusta i retoladors) - Cola. - Tisores.	El que els infants considerin.
3. Racó de les disfresses.	Juguem a ser d'altres països.	3 infants	- Conèixer les diferents disfresses populars dels diferents països.	- Disfresses dels diferents països i vestimentes característiques..	El que els infants considerin.
4. Racó de jocs de taula.	Ens divertim jugant a les cultures.	8 infants.	- Relacionar, identificar i classificar les diferents famílies, noms dels països, monuments i banderes dels diferents països.	- Memory. - Bingo. - Domino. - Joc cartes famílies del món.	El que els infants considerin.
5. Racó de lectoescriptura	Aprenem noms culturals.	4 infants.	- Conèixer el nom dels diferents menjars i països.	-Lamines plastificades amb la fotografia d'aliments característics dels diferents països i les banderes.	El que els infants considerin.
6. Racó dels contes.	Llegim.	3 infants	- Mostrar gusta per la lectura i el contes.	- Contes. “ Háblame de ti” “ El color de mi piel”. “ Otros niños del mundo”. “ Un colegio de colores” “ Nens i nenes de tot el món” “ Esta bien ser diferente”	El que els infants considerin.

Taula 6. Disseny i desenvolupament, materials, estratègies i recursos.

3. Racó de les disfresses. “ Jugam a ser d’altres països.”

Els infants aniran al racó de les disfresses, allà trobaran diferents vestits típics dels països de procedència dels seus companys. Els infants de manera lliure es podran vestir i posar accessoris.

4. Jocs de taula. “ Ens divertim jugant a les cultures”.

En aquest racó els infants trobaran una selecció de jocs com el memory, bingo, domino i joc de cartes de famílies del món. La manera de jugar pot ser tant de manera individual com per grups de 2 o més infants . Aquests jocs permeten identificar i conèixer les diferents famílies culturals, els monuments característics i les banderes dels diferents països.

Memory: L’Infant ha d’intentar trobar la parella corresponent, totes les peces estaran a l’inrevés i per torns cada un haurà d’aixecar un màxim de dues peces, si l’encerta té un altre oportunitat i si no haurà de passar el torn al següent company, i així fins fer totes les parelles. El nombre d’infants pot ser per parelles o grups.

Bingo: Els infants es distribuïran els diferents rols del joc. Uns agafaran els cartons i un altre serà el que vagi mostrant aleatòriament les fotografies. A mesura que es mostrin anirà avançant el joc i es donaran dues situacions la primera serà línia que serà aquell infant que ha aconseguit marcar tres fotografies completant la meitat del cartró i l’altre que faci bingo completant el cartró sencer. El nombre d’infants en aquest joc es per grups o parelles.

Domino: En aquest joc es reflecteixen diferents vestimentes típiques dels països, el nombre de jugadors serà de 3 -5 infants. El joc comença quan es reparteixen a cada jugador 6 fitxes i la resta es deixen a un caramull. Després per ordre els infants van posant una fitxa cada vegada que els hi toca, si un no té cap fitxa o es queda sense ha d'agafar una del caramull i així fins acabar totes les fitxes i acabar el joc.

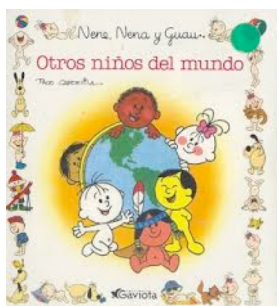
Jocs de cartes famílies del món:

Cada infant haurà de completar per ordre de generació (pare, fill, mare, padrí, padrina..) la mateixa acció per totes les famílies que surten al joc.

5. Racó de lectoescriptura. “ Aprenem noms culturals”

En aquest racó trobarem làmines plastificades amb la fotografia de l'aliment o la bandera, a baix apareixerà el nom del país o l'aliment escrit en lletra lligada i en majúscula. Els infants al seu abast tindran retoladors bileda amb els que hauran d'escriure el nom que aparegui a la làmina.

6. Racó de lectura. “ Llegim”.

Els infants aniran al racó de la lectura, s'asseuran a l'estora i miraran tranquil·lament els contes aquests seran de temes relacionats amb la interculturalitat. Els contes exposats al racó seran els que anteriorment hem tractat a classe.

6. AVALUACIÓ.

6.1. Avaluació del projecte.

L'avaluació es un procés d'ensenyança-aprenentatge, aquest es un moment de gran importància, ja que partirem dels coneixements que els infants ja saben i els que aniran adquirint durant tot el procés. Pel que fa a l'avaluació la durem a terme en els diferents moments del procés (inicial, contínua i final) per mirar en quin grau s'han assolit els objectius. També es farà una avaluació de la tasca de l'educador.

6.1.1. Avaluació inicial.

L'avaluació inicial es aquell procés en el qual es fa una recollida de les dades, es a dir el punt de partida del procés d'ensenyança-aprenentatge. Aquesta avaluació ens permet conèixer la realitat de l'infant, que més endavant ens serviran per comprovar tot el progrés i els aprenentatges adquirits.

Per avaluar el procés el durem a terme abans de posar en pràctica les activitats, primer farem una entrevista grupal per veure quins conceptes recordem de la sessió anterior. Utilitzant el recurs de l'assemblea, entre tots parlarem del que ens van ensenyar les famílies la sessió anterior. Durant la conversa la mestra anirà prenent notes al seu quadern perquè quedi tot enregistrat.

6.1.2 Avaluació final.

L'avaluació final serveix per conèixer el que saben els infants amb la finalitat del que ha après durant tot el procés. Aquesta és dura a terme en diversos moments del curs i tangent present totes les observacions realitzades i la recollida de dades.

Per avaluar el procés, utilitzarem el mètode de recollida d'informació que serà l'observació directa. Es farà durant el desenvolupament de les activitats i aquesta informació ens servirà per fer l'avaluació final. L'instrument de recollida d'informació serà una rúbrica d'observació per a cada racó, on hi haurà els diferents

ítems per avaluar. Les avaluacions les drem a terme amb una escala numèrica de l'1 al 5, on el 5 té el màxim valor.

Avaluació racons.

Racó de Música “ Músiques del món”.	1	2	3	4	5
- Mostra interès per conèixer la música dels diferents països i ciutats?					
- Sap manetjar l'aparell reproductor?					
- Amb quanta freqüència visita el racó?					
- És mostra content quan escolta la música?					
- Canta alguna de les cançons?					
- Passa molt de temps al racó?					

Rúbrica 1. Racó de Música “ Músiques del món”.

Racó de dibuix “ Pintem de colors”	1	2	3	4	5
- Identifica les diferents banderes i monuments de cada país i ciutat?					
- A l'hora d'acolorir fa servir sempre els mateixos materials?					
- És creatiu a l'hora d'acolorir el dibuix?					
- Mostra preferència per un monument o bandera concreta?					
- Amb quanta freqüència visita el racó?					
- Passa molt de temps al racó?					
- Es mostra content amb la seva creació?					

Rúbrica 2. Racó de dibuix “ Pintem de colors”

Racó de les disfresses. “Jugam a ser d’altres països”	1	2	3	4	5
- Identifica la disfressa del país o ciutat?					
- Fa petites representacions amb la disfressa?					
- Mostra preferència per una disfressa en concret?					
- Es posa la disfressa tot sol?					
- Necessita ajuda a l’hora de posar-se la disfressa?					
- Amb quanta freqüència visita el racó?					
- Passa molt de temps al racó?					

Rúbrica 3. Racó de les disfresses. “Jugam a ser d’altres països”

Racó jocs de taula. “ Ens divertim jugant a les cultures”	1	2	3	4	5
- Clàssica els grups de famílies en el joc de cartes?					
- Identifica amb facilitat els monuments de les ciutats i països quan juga al bingo?					
- Cerca amb facilitat la parella de la bandera al joc del memory?					
- Relaciona la parella correcta al joc del dòmino?					
- Amb quanta freqüència visita el racó?					
- Passa molt de temps al racó?					

Rúbrica 4. Racó jocs de taula. “ Ens divertim jugant a les cultures”

Racó de la lectoescriptura. “ Aprenem noms culturals”	1	2	3	4	5
- Reconeix els països i ciutats?					
- Identifica els menjars típics de cada país ciutat?					
- Fa una lectura del nom de l’aliment, país o ciutat?					
- Escriu el nom amb facilitat?					
- Demana ajuda a l’hora d’escriure?					
- Amb quanta freqüència visita el racó?					
- Passa molt de temps al racó?					

Rúbrica 5. Racó de la lectoescriptura. “ Aprenem noms culturals”

Racó de lectura. “Llegim”	1	2	3	4	5
- Mira de manera tranquil·la els contes?					
- Mostra preferència per un conte en concret?					
- Amb quanta freqüència visita el racó?					
- Passa molt de temps al racó?					

Rúbrica 6. Racó de lectura. “Llegim”

6.1.2. Avaluació del mestres.

En relació a l’avaluació de l’acció educativa i els recursos materials, la farem per millorar el treball docent. Per fer això utilitzarem un full de registre on hi haurà uns indicadors en forma de qüestions que ens permetran comprovar la nostra tasca educativa.

Les avaluacions les durem a terme amb una escala numèrica de l’1 al 5, on el 5 té el màxim valor.

Avaluació de la tasca de l'educador.

	1	2	3	4	5
Avaluació de la tasca de l'educador.					
- Les activitats proposades els racons són adequades a l'edat?					
- Ens hem implicat molt en la nostra intervenció?					
- El material que hem utilitzat era l'adequat?					
- El material que hem utilitzat, era el suficient?					
- El temps utilitzat era el necessari?					
- Ens hem organitzat correctament?					
- Les activitats han estat motivadores per als infants?					
Observacions: Racons més freqüentats pels infants?					

Rúbriques 7. Avaluació tasca de l'educador.

7. CONCLUSIONS.

En la realització d'aquest Treball de Fi de Grau he volgut posar de manifest la importància que té treballar la interculturalitat a les aules, ja que cada vegada hi ha més infants provinents d'altres llocs del món, és per això que hi ha una necessitat de treballar a l'àmbit educatiu la interculturalitat.

Encara que en el currículum es reflecteixi la diversitat cultural i que sigui una part important a tenir en compte, crec que a la majoria de les escoles fa falta fer més feina, es a dir introduir-ho en qualsevol moment de la vida educativa de l'aula. A l'hora de dur-la a terme és interessant comptar amb el suport de les famílies, ja que aquestes són un gran referent educatiu i ocupen un lloc molt important en la vida dels infants.

Per això, es podria considerar que la forma més efectiva de portar l'educació intercultural a l'aula, és a través d'una proposta d'intervenció, atès que és alguna cosa que es treballa dia a dia i per tant els alumnes ho assimilarien millor. També, destacar que l'etapa més adequada per començar a impartir educació intercultural, és la

infantil, ja que encara no existeixen prejudicis ni estereotips, per la qual cosa veuran les similituds més que les diferències, arribant a una veritable convivència.

Vull remarcar una vegada més que els mestres han de tenir a les seves mans materials que permetin treballar aquests tipus d'educació, per això a l'apartat d'activitats he dissenyat diferents propostes, per dur-les a terme dins l'aula d'infantil on trobem diferents formes de treballar la interculturalitat.

No hem d'oblidar que l'Educació Intercultural és sobretot, educació en valors. Pretén desenvolupar una visió positiva de la riquesa cultural existent i permet que les persones siguin capaços de desenvolupar-se en la societat del futur. En definitiva, entendre que tots som persones, amb els mateixos drets i que hem de tenir opcions aconseguir les mateixes metes, i que tots podem oferir alguna cosa i rebre alguna cosa. Així, l'Educació Intercultural pretén desenvolupar persones solidàries en un marc de respecte als drets de tots.

A l'hora de dur a terme l'elaboració d'aquest treball de fi de grau vaig seguir les següents passes: al principi vaig cercar informació general de què tractava el tema per tenir una idea, després quins objectius volia que tingues el meu treball, tot seguit vaig pensar que volia fer, en aquest cas em vaig decidir per l'elaboració d'un recurs didàctic i quina metodologia empraria per dur a terme aquest recurs, vaig triar el treball per racons i els projectes de treball, ja que són metodologies innovadores que moltes escoles apliquen a les seves aules. Després va tocar aprofundir una mica més i vaig cercar informació per elaborar el marc teòric i ampliar els meus conceptes, a l'hora d'estructurar aquest punt vaig pensar que seria convenient parlar d'interculturalitat, treball per racons i projectes de treball.

Pel que fa al disseny de la proposta tenia clara quan es duria a terme i quins racons posaria a l'aula així com l'activitat que realitzarien en ells. Finalment la part d'avaluació a l'hora de crear els ítems vaig pensar quines coses volia avaluar tant dels infants com dels mestres.

Respecte a la part pràctica del treball les propostes han estat dissenyades per dur-les a terme, però no s'han pogut posar en pràctica, encara que és important destacar que totes elles poden treballar-se en totes les aules d'Educació Infantil, sempre que els mestres facin petites modificacions que s'ajustin al lloc on es duran a terme.

Finalment consider que la realització d'aquest treball de fi de grau m'ha servit, per aprofundir més en aquest tema i ampliar els meus coneixements, així com l'adquisició d'estratègies per aplicar-ho dins l'aula. Personalment animar els mestres a què cada cop més facin un espai en la jornada educativa perquè es donin a conèixer els infants provinents d'altres cultures per així enriquir- nos tots.

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.

AAVV (1998): “Aprender y Enseñar en Educación Infantil”. Editorial Graó.

pp 30-33.

AAVV (2004): Enciclopedia Infantil. Paidotribo. Barcelona. pp 53-56

Coll C (1993): “El Constructivismo en el aula”. Graó. Barcelona. pp 19-22

Aguado (1998). Tendencias actuales de la educación intercultural. Por Rafael Sáez Alonso, 2001. pp 2

Aguado, B. (1996). 6. La educación multicultural. KittridgeElementarySchool en la actualidad. pp 61-62.

Amar, V. (2003). Interculturalidad y nuevas tecnologías. En F. Herrera, F. Mateos, S. Ramírez, M.I Ramírez y J.M. Inmigración, interculturalidad y convivencia, II, pp, 49- 62. Ceuta: Instituto de estudios ceutíes.

Aparicio Gervás, J. Ma y Delgado Burgos, Ma.A (2011). La educación intercultural en es espacio europeo de educación superior. Segovia: Itamut-fífied. pp 43-45

Arc Bravo (1998). Proposta per una educació intercultural. Yolanda ruiz ordóñez edetania, València. pp 18-20

Ausubel, D.P; Sullivan, E.V. (1983) El desarrollo infantil 3. Aspectos lingüísticos, cognitivos y físicos, Barcelona, Ediciones Paidós Ibérica. pp 22-25

Bellido Zambrano, J. J. (2010) La pedagogía Freinet en el aula Infantil hoy, Granada, Revista digital innovación y experiencias educativas. 8-9

Besalú, X. (2002). Diversidad cultural y educación. Madrid: Síntesis, S.A. pp 14-15

Castillejo, j. L. (1976), Barataria. Revista castellano-manchega de ciencias sociales, nº13. 2012. La interculturalidad en la educación. Situación y fundamentos de la educación intercultural basada en valores, pp.132-134.

Decret 71/2008 del Currículum d’educació infantil a les Illes Balears. GOIB. Conselleria educació i universitat.

Escámez, j. (2003), “los valores y la educación en españa”: 1975-2001, pp.205-237, en ortega, p. (ed.), teoría de la educación, ayer y hoy. Murcia: seminario interuniversitario de Teoría de la Educación.

Federación de enseñanza de CC.OO. de Andalucía. Julio 2011.
Trabajo por rincones en educación infantil. Temas para la educación,
Nº15. 15-17

- Federación de enseñanza de CC.OO. de Andalucía. Marzo 2012. Aprendizaje por proyectos en educación infantil. Temas para la educación, N°19. 21-2
- Freinet, C; (1964) Técnicas Freinet de la escuela moderna, París, Librarie Armand Colin. pp25-27
- García, Ma. M. (1999). Formación del profesorado en educación intercultural. Revista Interuniv. N°36, pp5-6.
- Gervilla Zapata, M. (2003). La educación intercultural, un recurso para el desarrollo de la ciudadanía. En F. Herrera, F. Mateos, S. Ramírez, M.I Ramírez y J.M. Inmigración, interculturalidad y convivencia II pp,369-377. Ceuta: Instituto de estudios ceutíes.
- Hernández, f. (2004). Pasión por el proceso de conocer. Cuadernos de pedagogía ,volumen 332, pp50.
- Jiménez, R. (1998). Proyecto docente de Didáctica General. Documento inédito. Universidad de Cádiz. pp15
- Laguia, M°. y Vidal.C (2004) Rincones de actividad en la escuela infantil (0-6 años). Barcelona. Ed: Graó. pp28
- Leiva, J. (2012). Formación del profesorado. Revista electrónica de investigación y docencia n°2, pp3-5.
- Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, BOE (2006).
- Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa, BOE (2013).
- López, Ma.C. (2002). Diversidad socio-cultural y formación de profesores. Bilbao: Mensajero. pp50-54
- Martín i Margalef (2000). Tendencias actuales de la educacion intercultural. Por Rafael Sáez pp38-40
- Mínguez Vallejos, R. (2007) La educación intercultural como respuesta ético-moral. En J.L. Álvarez Castillo y L. Batanaz Palomares, Educación intercultural e inmigración, pp23-39. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Muñoz, a. & díaz, m.r.(2009): Metodología por proyectos en el área de conocimiento del medio, Revista Docencia e Investigación, volumen 19, pp.101- 126.
- Niños de todo el mundo. Vicente Munoz Puelles (21 nov 2006). Ed: Algar.(cartera de valores).
- Ortega, p. Y mínguez, r. (2001), Los valores en la educación. n°13, pp.284-287 ed. Ariel. Barcelona.
- Pastor Alfonso, M.J. y Almarcha Martínez, A. (2011). Interculturalidad y educación en la diversidad. Barcelona: Icaria. pp 31-33

Plog y Bats (1980). Revista educacion nº339 (2006). La educacion intercultural. Rafael saéz Alonso. Universidad de Madrid. 12-14

Trabajo por proyectos en el aula: Descripción, investigación y experiencias, pp. 13-41. Sevilla: Colección colaboración Pedagógica, 18.

Ruiz, A. (2011). Trabajar la interculturalidad en Educación Infantil. Innovación y experiencias educativas, 38, pp1-2.

Sanchidrián, C; Ruiz Berrio, J; (Coords.) (2010), Historia y perspectiva actual de la educación infantil, Barcelona, Graó. pp 43

Sapon-Shevin, M. (1999). Celebrar la diversidad, crear comunidad. Un currículo que ensalza las diferencias y construye sobre ellas. Aulas Inclusivas. Madrid: Narcea. pp 32

Touriñán, j. M. (2005), “educación en valores, educación intercultural y formación para la convivencia pacífica”, revista galega do ensino, nº 47, pp.1367-1418.

Vygotsky, L (1995): “Pensamiento y Lenguaje”. Editorial Paidós. pp 22

Pozuelos, f. (2007). Capítulo I: El trabajo por Proyectos: fundamentos y orientaciones para la práctica.

8. 1 Recursos a la xarxa, enllaços.

Música Londres recuperat de:

<https://www.youtube.com/watch?v=FQksSHIhXTk&list=PLKrl6eIGeWGoBaKM2ks-65WF73X6IpBFk>

Música França recuperat de:

<https://www.youtube.com/watch?v=7qCLHtkTwgs>.

Música Holanda recuperat de:

<https://www.youtube.com/watch?v=uFTxzUy3ocE>

Música República Dominicana recuperat de:

<https://www.youtube.com/watch?v=Kp4wTOX47IM>

Música d'Argentina recuperat de:

<https://www.youtube.com/watch?v=SxKo7pjLyZw>

Dibuix Londres recuperat de:

https://www.pinterest.es/offsite/?token=12-68&url=https%3A%2F%2Fwww.google.es%2Fsearch%3Fq%3Dlondon%2Bdibujo%2Bpara%2Bcolorear%26tbm%3Disch%26tbs%3Drimg%3ACSEW1-TZL0QwIjgXrxA7JqNiOaFnuvXIY36zCPtjWB9tn-OHGx0wWxuYFdKq3u5auzMAAx3p_1frazrJproZrYxoxyoSCRevEDsmo2I5EdSufQvhCwmdKhIJoWe69eVjfrMRsAT8kEk5-j0qEgkI2NYH22f4xEFLBCFYMXDSSoSCYcbHTBbG5gVEUKaHWtWMOpKhIJ0qrf67lq7OYRE1EpqrRUL9EqEgkADHen9trOhEX4c90vDLKlyoSCmmuhmtjGjHEff40DrgEDZx%26tbo%3Du%26sa%3DX%26ved%3D0ahUKEwj5itqUI7LXAhVBtxQKHUEcAcYQ9C8IHw%26biw%3D1280%26bih%3D669%26dpr%3D1&pin=316940892519745264&client_tracking_params=CwABAAAADDk5NDk2OTYwNDcwNAA~0

Dibuix bandera Espanya recuperat de: <http://www.dibujalia.com/dibujos-bandera-espaa%F1a-804.htm>

Dibuix monuments recuperat de: <http://pintardibujo.com/laminas-de-monumentos-del-mundo-para-pintar>.

Conte Hablame de ti recuperat de: <http://aulaintercultural.org/2005/08/31/hablame-de-ti-cuaderno-para-trabajar-la-interculturalidad-en-infantil-y-primaria/>.

Conte el color de mi piel recuperat de:

<http://interculturalidadenlaeducacininfantil.blogspot.com/2010/11/cuentos-para-educar-en-la.html>

Conte Otros niños del mundo recuperate de: <https://www.pinterest.com/pin/251990541626175634/>

Conte Un colegio de colores recuperate de: <https://www.youtube.com/watch?v=nl64OQQqBZs>

Conte Esta bien ser diferente recuperat de:

<https://www.casadellibro.com/libro-esta-bien-ser-diferente/9788484881377/969993>

Imatge disfresses recuperat de:

<http://didacticoschileltda.blogspot.com/2013/03/ciencias-sociales-material-didactico.html>

Imatge hora del té recuperat de:

https://es.wikipedia.org/wiki/Hora_del_té

Imatge truita de patates recuperat de:

<http://www.recetatortilladepatatas.com/TortillaDePatatas/TortillaDePatatasConCebolla/TortillaDePatatasConCebolla.html>

Imatge bandera d'argentina recuperat de: <http://www.banderas-mundo.es/argentina>

Imatge bandera Mexicana recuperat de: <https://www.theodysseyonline.com/la-historia-significado-de-la-bandera-mexicana>

Rafael Saez Alonso. Octubre (2012). Educación en la interculturalidad. educadiversa.org.
http://www.educadiversa.org/index.php?option=com_content&view=article&id=276&Itemid

Xtec.cat (2018). Isabel Montoro Ruiz. El treball per racons.
http://www.xtec.cat/~jmolar/el_treball_per_racons.pdf.

Imatges vestuari típic recuperat de: <https://www.canstockphoto.es/llevando-lindo-diferente-niños-46028792.html>

Bandera xina recuperat de : <https://www.educima.com/dibujo-para-colorear-china-i6277.html>